

..... مصاحبه
 با حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر حاجی صادقی
 رئیس کمیته علمی کنگره نقش معنویت در نبرد نامتقارن

○ لطفاً در مورد ضرورت برگزاری کنگره و اهداف آن توضیحاتی
 بفرمائید:

● بسم الله الرحمن الرحيم

الهی اغثنی بتدبیرک لی عن تدبیری و باختیارک عن اختیاری

نسبت به ضرورت کار و بحث معنویت (چه کار علمی و عملی) که بتواند در مجموعه سنگر نشینان انقلاب اسلامی مؤثر واقع شود، بحث‌های فراوانی شده است. آنچه مسلم است، استمرار و حفظ این انقلاب اسلامی که امانت امام و شهداء است، به دست ما که جز با حفظ معنویت، جز با یک روحیه الهی و رشادات مبتنی بر انرژی‌های دینی امکان ندارد در برابر دشمنان فراوانی که انقلاب اسلامی دارد مقابله کرد. حقیقتاً توانی که دشمن برای مقابله با انقلاب اسلامی در نظر گرفته، با توان ما نامتوازن است. من به جای نامتقارن، نامتوازن تعبیر می‌نمایم ما با این دشمنان یک وضعیت نامتوازن داریم و در برابر، این توطئه و برنامه‌هایی که دشمن دارد ما چاره‌ای جزء اتصال به خدا نداریم که هر چه این اتصال بیشتر باشد خاطرمان جمع است که دشمنان انقلاب اسلامی کارایی کمتری در مقابل ما دارند بنابراین ما برای بقاء و استمرار انقلاب و نظام جمهوری اسلامی به خاطر امانت‌داری‌مان باید قوی باشیم. به تعبیر قرآن کریم «و اعدوا لهم ما استطعتم من قوه» و در روایت داریم که این قوت هم شامل قوت ابدان می‌شود و هم شامل قوت روح و معنویت، و از آنجاکه ما هر

چه تلاش کنیم، به زودی نمی‌توانیم از جهت قدرت و امکانات مادی، به قدرت و امکانات آنها برسیم و نیز آنها از جهات ارزشی محدودیتی ندارند که از چه سلاحهایی استفاده نمایند؛ مثلاً ممکن است روزی از سلاحهای هسته‌ای استفاده نمایند ولی ما نمی‌توانیم بر اساس ارزشهای دینی مان از این نوع سلاحها، استفاده نمائیم، عقل اقتضا می‌کند که برای ماندن، برای مبارزه بیشتر، برای مرعوب و منکوب و مغلوب دشمن نشدن، از معنویت نیرو بگیریم آن اصل که تا به حال ما را حفظ کرده و تا اینجا ما را آورده است؛ آن اصل یعنی معنویت را حفظ کنیم. علاوه بر این، معنویت آخرت ما را می‌سازد، معنویت ابدیت ما را می‌سازد، ما برای دنیا خلق نشده‌ایم ما برای آخرت خلق شده‌ایم. دنیا برای ماست نه ما برای دنیا، جسم ما مقدمه روح ماست و ظرف آن است و هر چه در بحث معنویت کار انجام گیرد کم است، و به تعبیر روایات، مغبون است کسی که همه عمرش را برای ساختن دنیای مادی صرف کند. از همه آنها مهمتر، ما با کار در موضوع معنویت دنبال این هستیم که هم خودمان و انسانهای دیگر را به این سمت و سوء سوق دهیم که: ای انسان! تو برای دنیا خلق نشده‌ای که همه عمرت، و تلاشت، را صرف دنیا کنی، بلکه باید به دنبال این باشی که از مزرعه و تجارت خانه دنیا، برای آبادانی آخرت استفاده کنی البته، معتقد نیستم بین دنیا و آخرت تضاد باشد، اما بین حب دنیا و وابستگی به دنیا، با آخرت گرایی تضاد وجود دارد. ما باید در این فرصت دنیا، آخرت خود را بسازیم و از همین فرصت دنیا باید برای ابدیت خود توشه برداریم به تعبیر حضرت علی (ع)، نباید چشم به دنیا داشته باشیم، ما باید از دنیا عبرت بگیریم، از دنیا باید توشه بگیریم، نه برای دنیا توشه برداریم. معنویت آن است که ای انسان تو فقط این جسم، این خاک و خوراک و اینها نیستی تو یک موجود ابدی هستی که فرصت عمر، یک مزرعه‌ای است که به تو داده شده است که برای ابدیت خود زراعت نموده و استفاده نمایی. و ان شاء الله ما از مصادیق قسمت اول این آیه باشیم که فرمود:

«من کان یرید حرث الآخرة نذله فی حرثه و من کان یرید حرث الدنیا نؤتیه منها و ماله فی الآخرة من نصیب» ان شاء الله ما در رتبه‌بندی‌های خدا از کسانی باشیم که حرث و زراعت آخرت را انتخاب کردند و دنیا را مزرعه آخرت قرار دادند نه از کسانی که همه تلاش و زندگی و حرکاتشان وقف دنیا شده است.

بنابراین کنگره معنویت می خواهد یک انقلاب را یک نظام را، همه نیروهای انقلاب به ویژه سنگر نشینان انقلاب اسلامی را، تقویت نماید و دشمنان را ناکام بگذارد. امیدواریم با معنویت حقیقی نه با شعارِ معنویت، با معنویت به معنی تقوای مثبت، با معنویت به معنی اینکه اتصال ما با خدا روز به روز بیشتر شود، با معنویت به معنی اینکه ما به بُعد ماوراء طبیعی و متافیزیکی عالم هم بیشتر توجه نموده و ظرفیت این را پیدا کنیم که امدادهای غیبی هم بیشتر بر ما نازل شود و بتوانیم این انقلاب و این امانت بزرگ الهی را به دست صاحب اصلی آن حضرت حجت (ع) بدهیم ان شاء الله.

○ منظور از نبرد نامتقارن چیست و معنویت در این نبرد چه نقش و جایگاهی دارد؟

● نبرد نامتوازن یا نامتقارن یعنی آن مبارزه‌ای که دو جبهه از نظر توان و امکانات و مقدمات مبارزه یکسان نیستند. در طول تاریخ اسلام همواره اینگونه بوده است در جنگ بدر سپاه دشمن با آن سپاه حدود هزار نفری با آنهمه شتر و اسب می‌آید و سپاه اسلام یک مجموعه سیصد و سیزده نفری، با یک اسب و چند شتر هستند و این یعنی نامتقارن و نامتوازن، در جنگ و مبارزات دیگر و مبارزات انقلاب اسلامی نیز همین طور بوده است، وقتی در دوران دفاع مقدس مطالعه می‌کنیم، می‌بینیم که تمام دنیا، شرق و غرب، دولت‌های کوچک و بزرگ دنیا، همه عقبه صدام بوده‌اند همه به هر ترتیب، بعضی سلاحهای جنگی دادند بعضی با اطلاعاتی که از طریق ماهواره به ایشان می‌دادند طرحها و برنامه‌ها و قدرت عملیاتی او را می‌خواستند بالا ببرند، حتی دولت‌هایی کوچک که هیچ‌گونه توان کاری نداشتند با کمک مالی به دشمن ما، از او حمایت کردند و پشت سرش واقع شدند. خوب ما یک انقلاب تازه در کشور انجام گرفته امکانات جنگی نداشتیم، ارتشمان اوایل انقلاب انتظام کافی نداشتند، سپاه پاسداران برای پاسداری از انقلاب در مقابله با توطئه‌های داخلی تشکیل شده بود و ظرفیت لازم برای مبارزه با دشمن نداشت.

دشمن به این انقلاب حمله می‌کند این یک نبرد نامتقارن است. پس نبرد نامتوازن و نامتقارن یعنی دو جبهه وقتی با هم مقابله می‌کنند در حالیکه یکی از نظر امکانات، طرح عملیات، از نظر ابزار جنگی و از نظر هر آنچه در این مبارزه می‌خواهد استفاده نماید

قوی تر از دیگری است. نقش معنویت در این نبرد نامتوازن همین است که هر چه آنها قدرتشان قوی تر و ابزار جنگی شان بیشتر باشد، اما معنویت یک عدم توازن از این طرف می تواند ایجاد نماید و می تواند توان سپاه اسلام را یک به ده افزایش دهد «ان یکن منکم عشرون صابرون» یعنی می توانم این تلقی را بکنم که معنویت می تواند یک عدم توازن به نفع سپاه اسلام بوجود آورد، یعنی اگر آنها در سلاح و امکانات جنگی، و طرح عملیات دقیق، برتر هستند و در آمار از نظر نیرویی بالاتر هستند، شما می توانید با اتصال به خدا که یک قدرت لایتناهی است، با ارتباط با جهان ماوراء طبیعت که تأثیر آن فراوان تر از امکانات در نیرویی (دنیوی) است، می توانید یک نبردی نامتوازن درست کنید که آنها ده نفرشان در مقابل یک نفر، شما هم قدرت مقاومت نداشته باشند. اگر قبول دارید قدرت او فوق همه قدرتهاست «یدالله فوق ایدیهیم» اگر قبول دارید که انسان با پیوند با مبدأ هستی، با مبدأ همه قدرتها می تواند بر قوی ترین قدرتها، همانگونه که انبیاء و اولیاء الهی همان کار را کردند «کم من فئة قليلة غلبت فئة كثيرة» می توانید با اتصال با عالم ماوراء طبیعت، شما قوی تر از دشمن شوید و از همین جهت عدم توازن پیش بیاید. یعنی شما قوی بشوید و دشمن بشود ضعیف، چرا که چون «ترجون من الله مالا یرجون» چون شما با خدا اتصال دارید، چون شما کشته شدن در این مبارزه را ضایع شدن و هدر رفتن نمی دانید و آن را بزرگترین کمال انسانی می دانید، چون با اتصال به خداوند با مبدأ قدرت و صل هستید دیگر هیچ قدرتی توان مبارزه با شما را نخواهد داشت.

پس معنویت می تواند تعریف ما را در نبرد نامتوازن عوض نماید، یعنی وقتی که ما با دشمن روبرو می شدیم که او قویترین امکانات را دارد و طرف ضعیف ما هستیم و طرف قوی اوست می توانیم با اصل معنویت که من بر این پافشاری دارم که اصل معنویت بیشتر رنگ الهی پیدا کردن و اصل معنویت بیشتر به آن ماوراء طبیعت پرداختن و به تعبیر زیبای شهید میثمی «اصل معنویت یعنی اتصال هر چه بیشتر با خدا» و تعبیر زیبای مقام معظم رهبری یعنی آن روحیه ایثارگری، روحیه تعبد در مقابل خدا، تکلیف گرایی، باور اینکه خداوند بر تمام زوایای زندگی ما حاضر و ناظر است، اینکه در حال ادای تکلیف شرعی هستیم و اینکه، برای دنیا نبرد نمی کنیم ما همه مبارزه مان فی سبیل الله است یعنی

جهت‌گیری همه اقدامات ما خداست. اگر این جور شد، نبرد ما با دشمن نامتوازن است یعنی ما می‌شویم قوی و دشمن می‌شود ضعیف. پس معنویت می‌تواند در عین حالیکه ما در همه امکانات از دشمن ضعیف‌تر هستیم کاری کند که ما جبهه قوی‌تر شویم.

○ با توجه به اینکه کنگره در سطح عالی برگزار می‌شود و مخاطبان آن همه نیروهای انقلابی و مدافعان انقلاب اسلامی هستند، چرا برگزاری آن فقط در سطح سپاه است؟

● چنانچه در تبلیغات کنگره اعلام شده است، کنگره دو مرحله دارد یک مرحله ملی است که می‌تواند مخاطب همه مردم، همه نیروهای انقلاب و همه نیروهای مسلح باشد که ما در کنگره در بخش نظری دنبال این هستیم که بفهمیم اولاً معنویت چیست، چون نگران این هستیم که خدای نکرده در فهم معنویت دچار لغزش و افراط و تفریط شویم. واقعاً تلقی اسلام از معنویت چیست؟ معنویت که در مقابل سیاست نیست، بلکه عین سیاست است، معنویت که در مقابل آبادانی دنیا نیست، بلکه مقتضی آبادانی دنیا است، معنویت که ترمز نیست به تعبیر مرحوم شهید مطهری تقوای منفی باباطاهر و سعدی نیست بلکه تقوای مثبت و حرکت‌آفرین است. معنویت که جهاد را به دنبال خود دارد و باز دارنده از آن نیست، معنویت که قرآن و روایات می‌گویند. این یک مرحله از کار ماست. مرحله دوم این است که چه عواملی آن را تقویت می‌کند؟ چون اگر پذیرفتیم که مهمترین عامل موفقیت ما در گذشته معنویت بوده و در آینده نیز معنویت خواهد بود، باید بفهمیم عوامل افزایش معنویت چیست و موانع افزایش معنویت کدام است. اینها یک بحث‌های دیگر است. سومین کار که انجام می‌دهیم بررسی آثار و پیامدهای معنویت است، یعنی واقعاً اگر معنویت آمد چه در زندگی فردی، اجتماعی و سازمانی ما چه نقشی دارد؟ معنویت همانطور که اشاره شد این نیست که ما را فقط در پاسداری انقلاب اسلامی کمک کند که کمک هم می‌کند و بسیار هم مؤثر است بلکه در ابعاد اجتماعی، فردی، خانوادگی و سیاسی ما نیز نقش دارد. این بحث کنگره عمومیت دارد و برای همه مخاطبین و نیروهای انقلاب است.

اما چون ما مأموریت و وظیفه‌مان در محدوده سپاه و بسیج است که اگر سپاه و بسیج بماند انقلاب می‌ماند که این الهام گرفته از فرمایشات حضرت امام (ره) و مقام معظم

رهبری است که اگر ما بتوانیم سپاه و بسیج را با همان معنویت دوران دفاع مقدس در سنگرهای انقلاب حفظ کنیم انقلاب بیمه شده است، این انقلاب آسیب نمی‌بیند چون بسیج یعنی دریای امت اسلامی، بسیج یعنی ۲۰ میلیون انسان پا به رکاب در دفاع از انقلاب اسلامی، بسیج یعنی ۲۰ میلیون فدایی اسلام و انقلاب اسلامی، و اگر اینها با این سلاح بزرگ الهی که معنویت است مسلح و مجهز و تقویت بشوند، همواره، این انقلاب می‌ماند. اما در عین حال ما باید دو کار انجام دهیم این موارد برای همه مردم است بعد از این ما به دنبال این هستیم با شاخص‌ها بسنجیم آیا ما در چه جایگاهی هستیم، آیا در درجه مطلوبی از معنویت هستیم؟ چون معنویت توقف ندارد، در هر جایی از معنویت هم که باشیم جای ارتقاء بیشتری دارد خودمان را بسنجیم و وضعیت مطلوب را بررسی کنیم وضعیت خودمان را بررسی نمائیم که کجا هستیم و کجا باید باشیم. وضعیت مطلوب را از مباحث قبلی به دست می‌آوریم، وضعیت موجودمان را نیز بسنجیم، بعد کار بعدی را انجام دهیم که کار گروه پنجم ما است. که ما بیایم راهبرد بدهیم که چگونه می‌توان از این وضع موجود به وضع مطلوب رسید؟ چگونه می‌توان واقعیت‌ها را به حقیقت تبدیل کرد و چگونه می‌توان از آنچه هست به آنچه می‌خواهیم برسیم. چون این دو مرحله فقط در رابطه با سپاه و بسیج است. به همین خاطر کنگره در سپاه برگزار می‌شود لکن مخاطب آن در موارد قبلی عموم است.

○ ساختار کمیته به ویژه کمیته علمی را توضیح دهید؟

● کنگره معنویت توسط سپاه پاسداران برگزار می‌شود. متکفل اجرایی و برگزاری آن، نمایندگی ولی فقیه است که دارای ستادی است به ریاست معاون هماهنگ کننده نمایندگی ولی فقیه و افرادی که از حوزه فرماندهی و نمایندگی در آن عضویت دارند. این کنگره دارای سه کمیته است: کمیته علمی، اجرایی و اطلاع رسانی که هر کدام وظایف و مأموریت‌های جداگانه دارند. کمیته علمی، عمدتاً مأموریت محتوایی و تقویت هر چه بیشتر مباحث علمی را دارد که دارای ۵ کارگروه است؛ کارگروه بحث مفهوم‌شناسی معنویت و نبرد نامتقارن، کارگروه عوامل و موانع معنویت و کارگروه آثار و پیامدهای معنویت، کارگروه چهارم کارگروه وضعیت‌شناسی سپاه و کارگروه پنجم راهبرد دهی

بحث معنویت است در وادی سپاه؛ یعنی نسخه‌نویسی، که اینها یک ارتباط طولی هم با هم دارند که فعلاً در کنگره سه کارگروه اول کار انجام می‌دهند علاوه بر این کمیته علمی یک هیأت داوران دارد که فعال هستند و دبیرخانه‌ای دارد که بنده اینجا لازم می‌دانم هم از اعضاء هیأت داوران و اعضاء کمیته علمی و برادران فعال در دبیرخانه کمیته علمی تقدیر و تشکر نمایم.

○ ارزیابی مقالات چگونه صورت می‌گیرد.

● مقالاتی که به کمیته علمی وارد می‌شود؛ به کارگروه‌های مربوطه سه گانه ارسال می‌شود و ارزیابی اولیه توسط کارگروه‌های سه گانه انجام می‌گیرد. بعد مقالات پذیرفته شده از سوی کارگروه‌ها به هیأت داوران ارسال می‌شود و در هیأت داوران هر مقاله توسط حداقل ۲ نفر داور طبق آیین‌نامه ارزیابی و بررسی شده، ارزش‌گذاری می‌شود و اگر هر دو داور مقاله را پذیرفتند و نمره و نصاب لازم را آورد مقاله به عنوان مقاله قابل عرضه مطرح می‌گردد.

○ انتظارات شما از صاحبان فکر و اندیشه و قلم و سطح تعامل با کنگره چیست؟

● به حمدالله تا به حال همکاران عزیز و اهل اندیشه و تفکر و هدایت فکری جامعه تعامل خوبی با کنگره داشته‌اند که آمار موجود نشان دهنده همین است که تا الآن بیش از ۲۲۰ مقاله وارد کنگره شده است که تشکر می‌کنم از کسانی که با احساس مسئولیت مقاله نوشته‌اند مصاحبه‌های فراوانی صورت گرفته که حدود ۵۰ الی ۶۰ مصاحبه انجام داده‌ایم که شایسته تقدیر است از کسانی که زحمت کشیده‌اند تشکر می‌کنم. من امیدوارم همه آنهایی که برای انقلاب اسلامی و نسبت به شهداء و هم سنگران شهداء (پاسداران و بسیجیان فعلی) احساس مسئولیت می‌کنند ان شاءالله بیش از گذشته کمک کنند که بار علمی و نظری‌اش بیشتر شود.

○ به نظر شما برگزاری این کنگره چه آثار و دستاوردهایی خواهد داشت؟

● اشاره کردم دستاوردهای فراوانی می‌تواند داشته باشد، دو دستاورد مهم آن یکی برای عموم جامعه است چه در زندگی فردی، اجتماعی و خانوادگی، و دیگری برای خود ما که

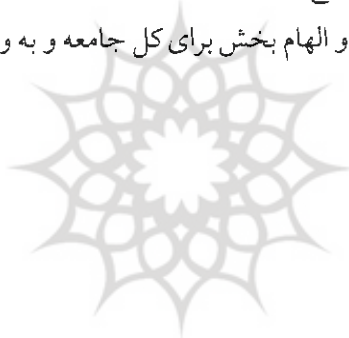
اگر با برگزاری این کنگره‌ها تلقی مان از معنویت درست بشود و شاخص‌های بحث معنویت را در یک سازمان به دست آوریم می‌توانیم براساس آن شاخص‌ها، نسخه بدهیم و از نسخه‌های بی‌حساب و بدون معاینه و بدون وضعیت که بشناسیم خودداری کنیم. امیدوارم که این کنگره بتواند هم در سطح ملی و هم سازمان مقدس سپاه که خط مقدم پاسداری از انقلاب اسلامی است نقش آفرینی کند.

○ بفرمائید چرا برگزاری کنگره چندین مرحله به تأخیر افتاد؟

● بسیار سؤال خوبی است. کنگره قرار بود در مرحله اول اوایل سال ۸۶ برگزار شود به حمدالله با فعالیت‌هایی که دوستان انجام دادند آمادگی برگزاری کنگره وجود داشت ولی فضای سیاسی کشور در آن مرحله و بحث انتخابات که پیش آمد و مشغولیت نیروهای انقلاب در کارهای دیگر مثل دهه فجر، ایام سوگواری آقا ابوالحسن علی‌ه السلام و تکریم هرچه بیشتر محرم و برگزاری هر چه بهتر انتخابات سبب شد که ستاد کنگره تصویب کند که کنگره به تأخیر بیفتد و در اوایل سال ۸۷ برگزار شود در مرحله دوم بنا بود کنگره در اواخر خرداد یا اوایل تیر برگزار گردد تا اینکه اعضاء ستاد کنگره در جلسه‌ای خدمت فرماندهی محترم کل سپاه رسیدند که در آن جلسه بعضی از معاونین و کارشناسان نیز حضور داشتند که فرماندهی پیشنهاد کردند برای اینکه برای برگزاری کنگره، مشارکت هر چه بیشتر در مجموعه سپاه فراهم گردد و مجموعه سپاه قویتر وارد این موضوع شود و در فضای وسیع‌تر و مهم‌تری این کار انجام شود ایشان ضمن تقویت و حمایت کامل از برگزاری کنگره پیشنهاد دادند که زمان بیشتری اختصاص داده شود تا بتواند کنگره با بار علمی قوی‌تری وارد شود و علیرغم اینکه کمیته علمی ما اصرار داشتند که ما آمادگی داریم که با همین مقدار مقالات و مصاحبه‌ها کنگره خوبی را برگزار کنیم، فرماندهی نظر داشتند زمان بیشتری اختصاص داده شود و نمایندگی نیز حضور داشتند و این نظر را قبول و تأیید کردند که کنگره با تأخیر برگزار شود و شاید هم یکی از علت‌هایی که ما ناچاریم کنگره را عقب بیندازیم ضعف اطلاع‌رسانی ما بوده است. ما در قسمت اطلاع‌رسانی کمی ضعیف عمل کردیم و در آن جلسه مطرح شد که بعضی از فرماندهان هنوز در جریان کنگره قرار نگرفته‌اند و می‌خواهند وارد موضوع بشوند.

حالا من امیدوارم از طریق این مصاحبه که هدف شما نیز همین بوده است سه گروه که در سپاه بیشترین نقش را در تقویت معنویت دارند یعنی: فرماندهان، روحانیون، مربیان و اساتید اطلاع‌رسانی بیشتری برای آنها صورت گیرد کما اینکه از طرق دیگر نیز همین کار صورت می‌گیرد امیدوارم نشریاتی که تا به حال کنگره منتشر کرده دوستان مطالعه کنند چه کتاب چه نشریه، نشریات بعدی نیز هر چه سریعتر آماده شود و ارائه شود امیدوارم با به تأخیر افتادن زمان برگزاری کنگره، محتوای علمی و معنوی کنگره بسیار بالاتر رود.

من تشکر می‌کنم از برادران عزیزی که در دبیرخانه کمیته تلاش می‌کنند و امیدوارم که اینها به عنوان ذخیره آخرت همه ما قلمداد شود و مجدداً از همه عزیزان درخواست می‌کنم انتقادات و پیشنهادات و راه‌کارها و پژوهش‌هایی که انجام داده‌اند و مقالاتی که در این زمینه‌ها نوشته‌اند را هر چه سریع‌تر به دبیرخانه ارسال کنند. ما امیدواریم کنگره‌ای با بار علمی و معنوی بسیار بالا و الهام‌بخش برای کل جامعه و به ویژه سنگر‌نشینان انقلاب داشته باشیم.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی